

เอกสารประกอบการสัมมนา 28 กพ 2566

รับฟังความคิดเห็น
ฐานข้อมูลการจัดการกากอุตสาหกรรม

นายธีระพล ตีรวคิน
ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมการจัดการเพื่อสิ่งแวดล้อม

ความจำเป็นของฐานข้อมูลการจัดการกากอุตสาหกรรมตามแนวทาง CE

ซ้ำซาก-ไม่น่าจะหาคนผิดได้

เกิดทั้งภาค/ทั่วประเทศ 280 ครั้งใน 4 ปี

“การทิ้งกากอุตสาหกรรมที่แปลงยาวครั้งนี้ ก็เป็นเรื่องเดิม ๆ ที่เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และก็เชื่อว่าน่าจะไม่สามารถดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้

ซึ่งซากที่พบครั้งนี้ที่ฉะเชิงเทรา ก็มาจากกลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ๆ เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเลียม อุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมชุบโลหะ อุตสาหกรรมผลิตสี อุตสาหกรรมฟอกย้อม

กรมโรงงานรายงานว่ามีกากอุตสาหกรรมมาทิ้งในบริเวณรอยต่อระหว่างหนองแหมและแปลงยาว จำนวนทั้งสิ้น 13 ครั้ง

ปัญหาการลักลอบทิ้ง
กากอุตสาหกรรม
ส่งผลกระทบต่อ
ความยั่งยืนของ
อุตสาหกรรมใน
ภาพรวมทั้งระบบ

ความซับซ้อนในการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมในปัจจุบัน เกิดจากหลีกเลี่ยงกฎหมายที่เข้มงวดมากขึ้น

การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม 22 กพ 66
เป็นการทิ้งในที่ การนิคมแก่งคอย

นำรถกระบะของบริษัทเอกชนรายหนึ่ง
มาดำเนินการกับรถที่ถูกจับ

ความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ในการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรม

**ยุคก่อนกฎหมาย
กากอุตสาหกรรม
< 2540**

**ยุคเริ่มต้นกฎหมาย
กากอุตสาหกรรม
2540-2545
(ยุคฝังกลบ)**

**ยุคกลาง
2545-2550
(ยุครีไซเคิล)**

**ยุคใหม่
2550-2565
(ยุคคุมมาตรฐาน)**

**ยุคปัจจุบัน
2566
(ยุคปฏิรูป)**

ตอนนี้อาจยังไม่ผิด แต่ผิดที่ผลกระทบต่อประชาชน

- ลักลอบทิ้งส่วนใหญ่
เกิดจากไม่มีทางเลือก
ในการจัดการกาก
อุตสาหกรรม
เนื่องจาก การฝังกลบ
เป็นทางเลือกเดียวที่มี
- การฝังกลบมีราคาสูง
มาก

- ยุค อาเจ็ก อาแปะ เป็น WP ไม่มี
Nominee ไม่มีความรู้ ลักลอบทิ้งเอง ตัด
คิดเอง

- ยุคควบคุมมาตรฐานเข้มงวด
ทำให้มีหลักฐานเหลือเยอะ WP ที่
ไม่มีมาตรฐาน จึงใช้ Nominee รับ
ผิดแทน หลายๆกรณี ใช้วิธีเช่า
ที่ดิน ทำให้ภาระความรับผิดชอบ
ของเจ้าของที่ดิน
หรือลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม
ในที่สาธารณะ

พัฒนาการด้านกฎหมาย และ การบังคับใช้กฎหมาย

พัฒนาการการจัดการกากอุตสาหกรรม

การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือ
วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ปี 2548

ประกาศฉบับที่ 6 ปี 2540

ระบบเอกสารกำกับการ
ขนส่งของเสียอันตราย

การจัดระดับโรงงาน

ประกาศ ปี 50

ประกาศ โรงงานลำดับที่
105 และ 106

กากอุตสาหกรรม

โรงงานผู้รับรีไซเคิล
กากอุตสาหกรรม 105, 106

โรงงานผู้รับกำจัด
กากอุตสาหกรรม 101

มลพิษ

ลักลอบทิ้ง

ยุคต้น

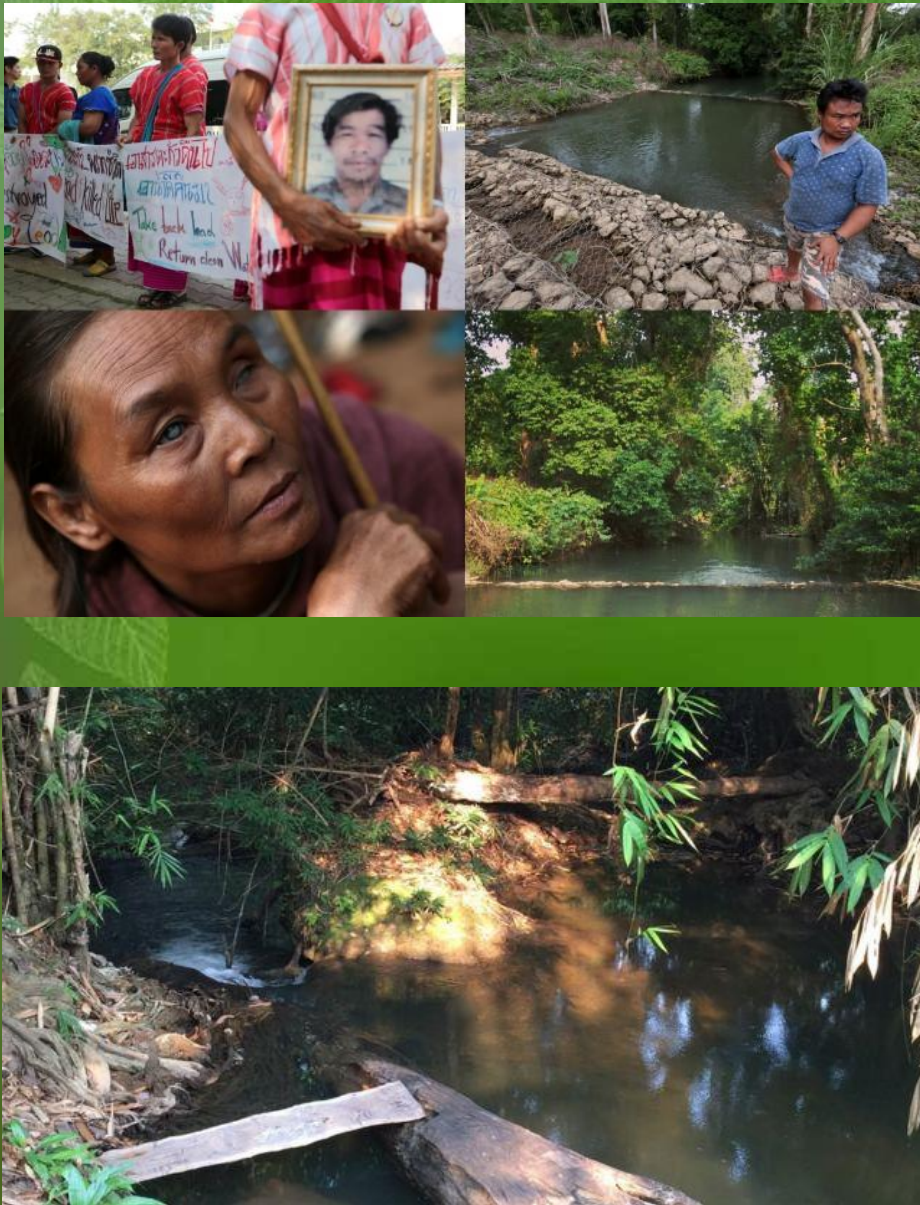
ยุคกลาง

ยุคใหม่

โรงงานผู้ก่อกำเนิดกาก
อุตสาหกรรม

กรณีตัวอย่างยุคก่อนกฎหมาย ลำห้วยคลิตี้ 1 ทิ้งของเสีย 2 ไม่มีกฎหมาย 3 ความผิดเกิดจาก ผลกระทบกับ ปชช

ย้อนกลับไปเมื่อปี 2541 ชาวการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ปรากฏต่อสาธารณชน หลังชาวบ้านต่างล้มป่วย มีอาการผิดปกติ และจบชีวิตลงอย่างเป็นปริศนา ชาวบ้านหลายคนบอกตรงกันว่า สาเหตุมาจากโรงแต่งแร่ตะกั่ว บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) ปลอยน้ำเสียลงห้วย ทำให้น้ำขุนเขาปลาตายจำนวนมาก ต้มแล้วรู้สึกไม่สบาย คันคอ มีน้ำหัว ถึงขนาดมีแพทย์ออกใบรับรองยืนยันว่าชาวบ้านหลายรายป่วยเป็นโรคพิษสารตะกั่ว เช่นเดียวกับกระทรวงสาธารณสุขที่ลงพื้นที่ตรวจสอบสารตะกั่วก่อนพบว่า ชาวบ้านมีระดับสารตะกั่วในเลือดสูงเกินค่ามาตรฐาน ปี 2547 การต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมของชาวบ้านเริ่มต้นขึ้น เมื่อพี่น้องกะเหรี่ยง 22 ราย ตัดสินใจฟ้องร้องกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ต่อศาลปกครอง ฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และฟื้นฟูลำห้วยล่าช้า พวกเขาเสียเวลาในการต่อสู้คดียาวนานถึง 10 ปี กระทั่ง 10 ม.ค. 2556 ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้กรมควบคุมมลพิษจ่ายค่าชดเชย 3.8 ล้านบาท รวมทั้งให้กำหนดแผนฟื้นฟูลำห้วยใน 90 วัน อย่างไรก็ตาม ถึงวันนี้การฟื้นฟูยังไม่คืบหน้า ชาวบ้านยังไม่ได้รับการชดเชย ยังคงต้องใช้น้ำในลำห้วยที่ปนเปื้อนสารพิษ ต่อมา ชาวบ้าน 151 คน ที่ได้รับพิษจากสารตะกั่วอันเป็นผลโดยตรงจากการปลอยน้ำเสียและตะกอนทางแร่ของโรงแต่งแร่ ยื่นฟ้องบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ฯ ฐานปลอยน้ำเสียปนเปื้อนสารตะกั่วลงสู่ลำห้วยคลิตี้ ทำให้ชาวบ้านเจ็บป่วยเรื้อรังและไม่สามารถใช้สอยลำห้วยได้ดังเดิม โดยศาลสั่งให้ชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งเป็นเงิน 36,050,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 นับจากวันฟ้อง ให้กับชาวบ้านคลิตี้ล่างจำนวน 151 คน คดีนี้ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ส่วนอีกคดีคือ คดีแพ่งที่ชาวบ้าน 8 คนซึ่งมีหลักฐานเป็นใบรับรองแพทย์ว่าร่างกายได้รับการปนเปื้อนจากสารตะกั่ว ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ฯ ล่าสุดศาลฎีกาเลื่อนอ่านคำพิพากษาไปวันที่ 21 มิ.ย.58 ในวันที่ 11 ก.ย. 2560 ศาลจังหวัดกาญจนบุรีอ่านคำพิพากษาศาลฎีกากรณีคลิตี้ ทำให้คดีที่ดำเนินตั้งแต่ปี พ.ศ 2546 ยุติลงด้วยชัยชนะของชาวบ้านคลิตี้ล่างที่เรียกร้องสิทธิในฐานะที่เป็นชุมชนดั้งเดิม ให้กรรมการของบริษัทเหมืองแร่ที่เข้ามาก่อความเสียหายต้องรับผิดชอบเยียวยาและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ที่ถูกปนเปื้อนด้วยสารตะกั่วในระดับสูง

กรณีตัวอย่างยูเครไชเคิล จ.ราชบุรี 1 ทิ้งมลพิษจากโรงงาน 2 ไม่มี NOMINEE 3 ไม่ได้ปิด กิจการหนี

คดีนี้ถือเป็นคดีประวัติศาสตร์ด้านการฟ้องร้องคดีสิ่งแวดล้อม แบบกลุ่มครั้งสำคัญในไทย ซึ่งศาลได้กำหนดให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายให้ชาวบ้านซึ่งรวมแล้วมีกว่า 1,000 คนในหมู่บ้าน โดยแบ่งเกณฑ์ค่ารักษาพยาบาลเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1.กลุ่มที่อาศัยในพื้นที่แต่ตรวจเลือดแล้วไม่เจอสารโลหะหนัก รายละ 5,000 บาท
 - 2.กลุ่มที่ตรวจพบสารโลหะหนักแต่ยังอยู่ในเกณฑ์รายละ 10,000 บาท
 - 3.กลุ่มที่ตรวจพบสารโลหะหนักเกินเกณฑ์ที่กำหนด รายละ 15,000 บาท
- โดยจ่ายตั้งแต่ปี 2559 -2565 และยังมีค่าเสียหายต่ออนามัยสำหรับกลุ่มที่ตรวจพบสารโลหะหนักเกินเกณฑ์รายละ 30,000-100,000 บาท

ค่าเสียหายต่ออาชีพเกษตรกรรม และได้สั่งให้จำเลยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับมาเป็นเหมือนเดิมด้วย หลังต่อสู้มานานกว่า 19 ปีที่สุพรรณบุรีชาวบ้านใน ต.น้ำพุ อ.เมือง จ.ราชบุรี ก็ถึงคราวได้ดีใจ เมื่อศาลแพ่งตัดสินให้ชนะคดีหลังพวกเขายื่นฟ้องโรงงานรีไซเคิล คัดแยกของเสีย แวกซ์ กาเบ็จฯ โดยศาลสั่งให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหาย และเยียวยาฟื้นฟูสภาพพื้นที่

ชาวราชบุรี ชนะคดี “แวกซ์ กาเบ็จฯ” ปล่อยของเสีย

ไทย PPTV Online เผยแพร่ 24 ส.ค. 2563 | 315

ชาวบ้านชนะคดี
โรงงานปล่อยของเสีย

ที่ศาลแพ่ง ถนนรัชดาภิเษก วันนี้ ชาวบ้านพร้อมทีมทนายความเดินออกมาจากห้องพิจารณาคดีด้วยรอยยิ้ม หลังศาลแพ่งพิพากษาคัดสินให้ชนะคดี ที่ชาวบ้านเป็นโจทก์ยื่นฟ้องบริษัท แวกซ์ กาเบ็จ รีไซเคิล เซ็นเตอร์ จำกัด หลังจากต้องทนรับปัญหาด้านมลพิษจากโรงงานและต่อสู้มายาวนานกว่า 19 ปี โดยศาลพิเคราะห์แล้วเชื่อได้ว่าจำเลยที่ 1 คือบริษัท แวกซ์ กาเบ็จฯ เป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษและการปนเปื้อนของสารเคมีในพื้นที่หมู่ที่ 1 ต.น้ำพุ อ.เมือง จ.ราชบุรี จริง โดยมีจำเลยที่ 2 คือกรรมการบริษัทแวกซ์ กาเบ็จฯ เป็นผู้มีส่วนรู้เห็น กำกับดูแล จึงต้องร่วมรับผิดชอบค่าเสียหายให้กับชาวบ้านกว่า 140 ครัวเรือน

น.ส.เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะนิเวศ บอกว่า การชนะคดีวันนี้ ถือเป็นนิมิตหมายใหม่สำหรับคดีที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แม้ค่าชดเชยที่ชาวบ้านได้รับจะยังน้อยไป แต่คำตัดสินครั้งนี้ พิสูจน์ให้เห็นแล้วโรงงานรีไซเคิลรูปแบบนี้ ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงต้องเร่งแก้ปัญหา

กรณีตัวอย่างยุคปัจจุบัน จ.ฉะเชิงเทรา

1 ชั่งน้ำหนักเสีย 2 รื้อเป็นมลพิษ 3 ปิดกิจการหนี 4 ปล่อยที่ดินให้ KTB ยึด

เร่งกำจัดกากอุตสาหกรรมตกค้างโรงงานฉะเชิงเทรา

3 ปีที่แล้ว

กระทรวงอุตสาหกรรมลงประเมินปริมาณและตรวจกากอุตสาหกรรมตกค้างที่ จ.ฉะเชิงเทรา เบื้องต้นของบกำจัด 208 ล้าน

วันที่ 31 มี.ค.นายสุพล ชามาตย์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม นายวีระกิตติ รันทกิจธนวัชร อุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา นายชัยพล อินทโหม หัวหน้ากลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม ลงพื้นที่ ลงประเมินปริมาณและตรวจกากอุตสาหกรรมตกค้าง ณ บริษัท ไมต้า วัน จำกัด ใน จ.ฉะเชิงเทรา เนื่องจากบริษัท ดังกล่าวได้โดนคำสั่งปิดโรงงานตามมาตรา 39 วรรค 3 และในเวลาต่อมาได้โดนธนาคารยึด แต่ยังคงมีกากอุตสาหกรรมกว่า 4 หมื่นตัน รวมทั้งบริษัทดังกล่าวยังมีพื้นที่ ติดลำรางสาธารณะ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการรั่วไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติได้ ในเบื้องต้นสำนักงานอุตสาหกรรมจ.ฉะเชิงเทราได้ทำการของบประมาณ เพื่อกำจัดกากอุตสาหกรรมที่ยังคงค้างในพื้นที่บริษัท เป็นจำนวนเงิน 208 ล้านบาทในเบื้องต้น

กรณีตัวอย่างยุคปัจจุบัน จ.นครราชสีมา

1 ใช้ NOMINEE

2 ทิ้งกากที่เหลือในที่สาธารณะ

กรมควบคุมมลพิษลงพื้นที่หลังพบแอบทิ้งสารเคมีลงดิน

7 พ.ค. 2564

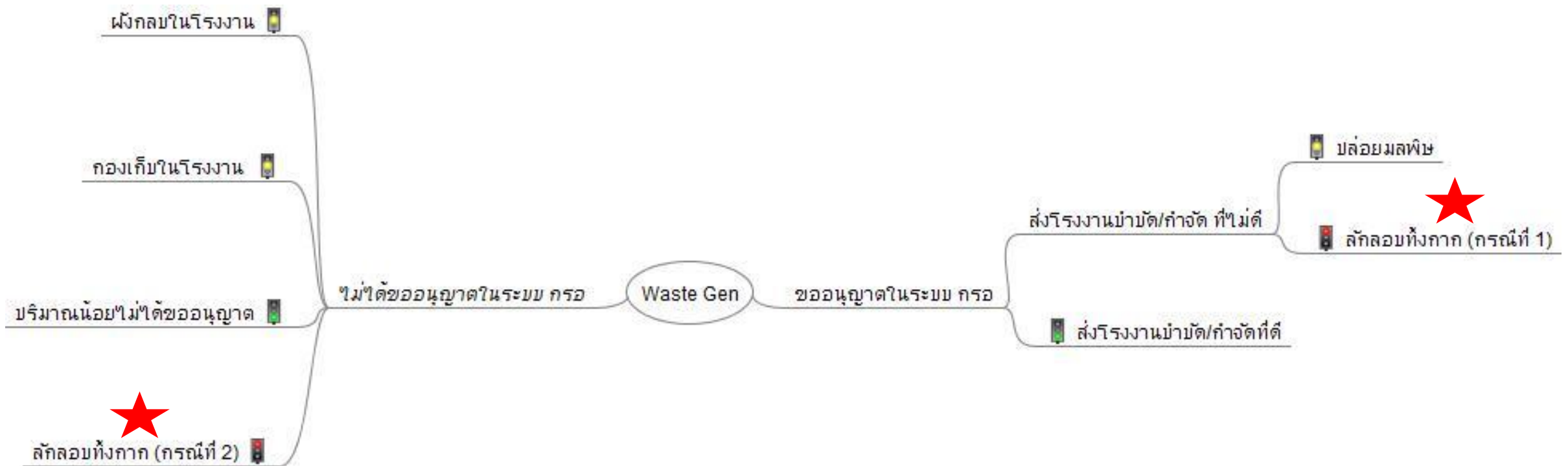
457 0 0

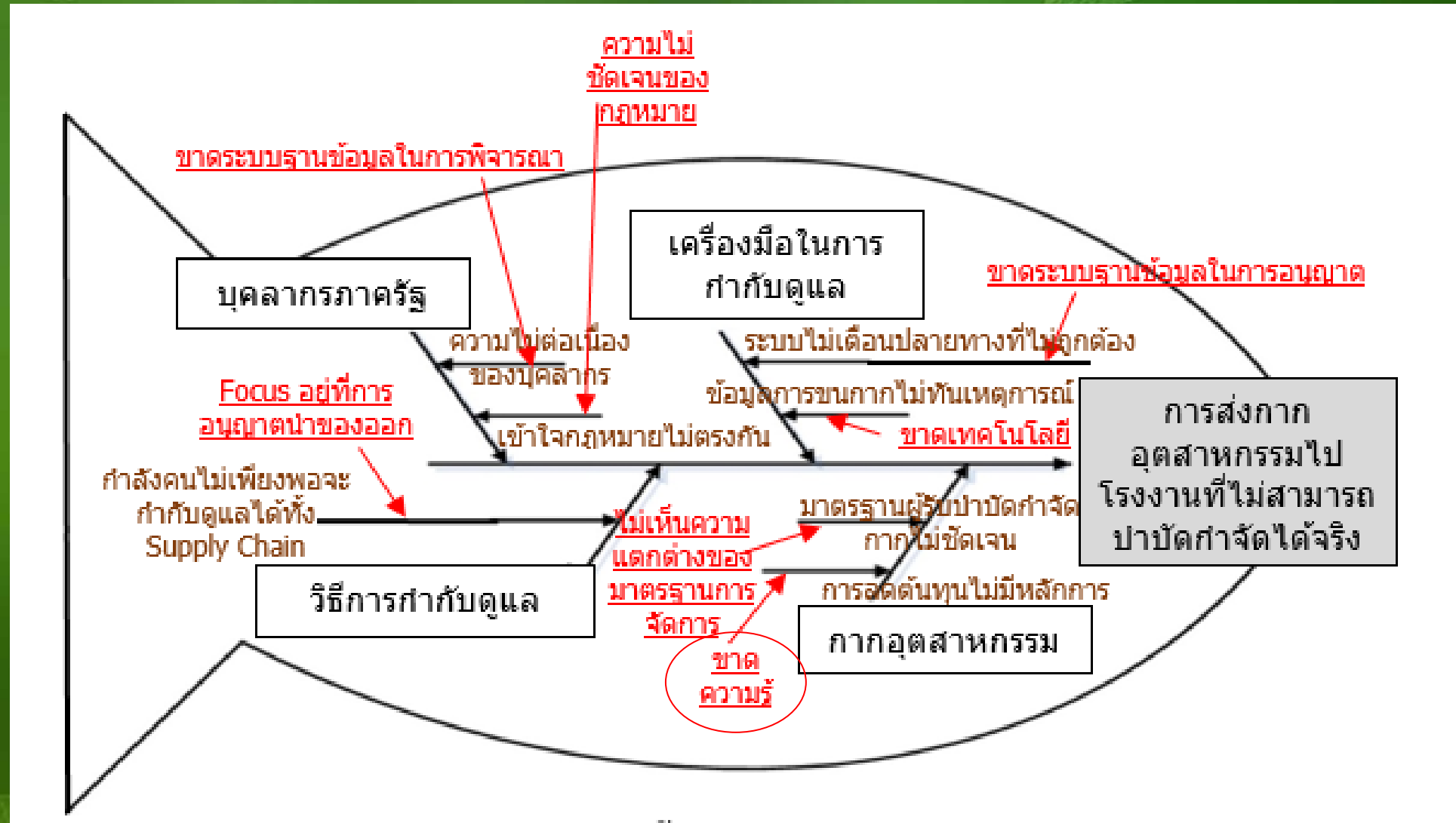
ศูนย์ปฏิบัติการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม (ศปก.พล.) ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หลังมีการร้องเรียนว่ามี บริษัทเอกชนลักลอบทิ้งสารเคมีลงดิน แล้วมีการฝังกลบสารเคมี อันตรายรวมทั้งกากของเสียอุตสาหกรรมบริเวณพื้นที่โรงงานบริษัท เอกอุทัย จำกัด ต. กลางดง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา ซึ่งมีรั้วมิดชิด บริเวณด้านหลังเขา ซึ่งจะไม่มีใคร สามารถมองเห็น และห้ามบุคคลภายนอกเข้าเด็ดขาด

โดยศูนย์ปฏิบัติการผู้พิทักษ์สิ่งแวดล้อมอำนวยการ โดยนายอรรถพล เจริญชันษา อธิบดี กรมควบคุมมลพิษ มอบหมายให้ นางสาวผาณิต รัตสุข ผู้อำนวยการกองตรวจมลพิษ และ นายฮาเล็ม เจะมาริกัน ผอ.สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11 (นครราชสีมา) ลงพื้นที่ ตรวจสอบ ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมกรณีมีเรื่องร้องเรียนว่า บริษัทเอกอุทัย จำกัด ลักลอบทิ้ง สารเคมีอันตรายลงดินและฝังกลบกากของเสียอุตสาหกรรมบริเวณพื้นที่โรงงาน โดยการ ขุดหลุมขนาดใหญ่และใช้ปูนขาวโรยทับ จากนั้นใช้ดินกลบ ทำให้ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน ประชาชน จึงพร้อมบูรณาการร่วมกับ พ.ต.ต. อวยชัย พรหมวงศ์ สว.สอบสวน สภ.กลาง ดง , พร้อมหัวหน้าชุดปฏิบัติการพิเศษพยัคฆ์ไพร กรมป่าไม้ , สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมา , เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสีมา มงคล , เจ้าหน้าที่อุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา และ ผู้จัดการ บริษัท เอกอุทัย จำกัด โดยพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ กรมป่าไม้ ได้แจ้งความดำเนินคดีตรวจยึด ไปแล้ว เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2564 ทางศปก.พล. ได้ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง เพิ่มเติม ด้วยการนำรถแบคโฮ ขุดในจุดที่พบค่าไอระเหยของสารอินทรีย์ระเหยง่าย โดย วิธี Soil gas จำนวน 4 จุด ขุดที่ระดับความลึก 4-6 เมตร พบว่าทุกจุดมีกลิ่นเหม็นฉุน รุนแรงมาก พร้อมมีควันขึ้น และมีชั้นดินที่มีลักษณะการทับถมเป็นชั้น บางชั้นมีลักษณะ ของสารปนเปื้อนอยู่จึงได้ทำบันทึกร่วมกันและได้เก็บตัวอย่างดินที่ปนเปื้อนทั้ง 4 จุด นำไปวิเคราะห์ยังห้องปฏิบัติการและนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อใช้เป็นหลักฐานในคดี ต่อไป ซึ่งถ้ามีการแอบทิ้งจำนวนมากและไหลซึมลงไปใต้ดินถึงร่องน้ำ จะทำให้ประชาชน ที่ใช้น้ำบาดาล อุปโภค และ บริโภค ได้รับอันตรายจากสารเคมีนี้ ซึ่งก็ยังไม่รู้ว่าจะเป็น อันตรายมากน้อยขนาดไหน ขณะนี้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้นำน้ำบาดาลใต้ดิน ใน โรงงาน และรอบ ๆ โรงงานไปตรวจแล้ว ซึ่งก็ต้องรอผลการตรวจก่อน คาดว่าไม่นานคงรู้ ผลตรวจ

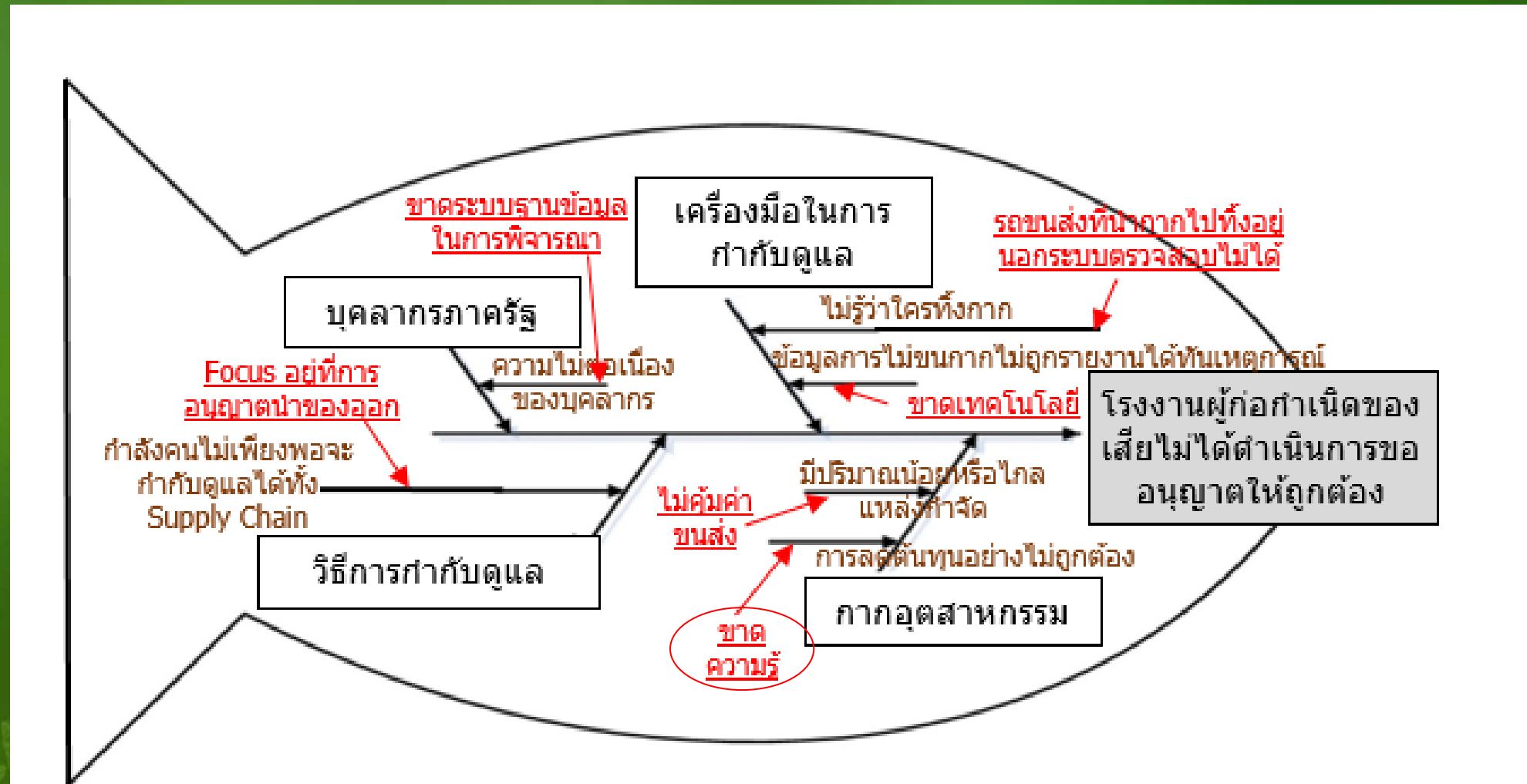
Scenario ของการจัดการกากอุตสาหกรรม

กรณี1 การส่งกากอุตสาหกรรมไปโรงงานที่ไม่มีความสามารถในการรับบำบัด/กำจัด/รีไซเคิล ได้จริง

กรณี 2 โรงงานผู้ก่อกำเนิดของเสียไม่ได้ดำเนินการขออนุญาตนำของออกนอกโรงงาน

ฐานข้อมูลการจดทะเบียนการกักออกตามแนวทาง CE จะช่วยลดการลักลอบทิ้งเนื่องจากการขาดความรู้ในการ จัดการกากอุตสาหกรรมได้

กำลังคนไม่พอบังคับ
ใช้กฎหมายอย่าง
ทั่วถึง/ความไม่
ต่อเนื่องของบุคลากร

ผู้ก่อกำเริดกากฯ ไม่รู้
มาตรฐานแท้จริงของ
โรงงานรับบำบัด/
กำจัด/รีไซเคิล กาก
อุตสาหกรรมแต่ละแห่ง

กฎหมายกาก
อุตสาหกรรมที่ล้าสมัย
หรือคลุมเครือไม่
ชัดเจน

การขาดเทคโนโลยี
และฐานข้อมูลที่ดี ใน
การกำกับดูแลกาก
อุตสาหกรรม

ปริมาณกาก
อุตสาหกรรมไม่คุ้มค่า
ขนส่ง

การลดต้นทุนอย่าง
ผิดๆ/การขาดความรู้ใน
การจัดการกาก
อุตสาหกรรมอย่างถูก
วิธี

ความจำเป็นของ
ฐานข้อมูลการ
จัดการกาก
อุตสาหกรรมตาม
แนวทาง CE

THANK YOU